

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ «DUM»

Ο Dum είναι χρονικός σύνδεσμος, και μέσω της δευτερεύουσας χρονικής προτάσεως την οποία εισάγει, προσδίδει χρονικούς προσδιορισμούς στην Κ.Π. Η δευτερεύουσα Χ.Π. του dum συνεργάζεται με την Κ.Π. με τέσσερις διαφορετικούς τρόπους τόσο συντακτικά όσο και μεταφραστικά:

- A. Μεταφραστικά αντιστοιχεί με τον Ν.Ελληνικό «όσο», και σχηματίζει πρόταση χρονική του τύπου «Όσο ζω, ελπίζω». Ο Dum εν προκειμένω εκφράζει το σύγχρονο ανάμεσα στην Κ.Π. και στην δική του πρόταση καλύπτοντας *όλη την χρονική έκταση της Κύριας πρότασης (Σύγχρονο καθ' όλη την έκταση)*. Δηλ. στο πιο πάνω παράδειγμα ο dum δείχνει πως «Όσο χρονικό διάστημα θα ζω, το ίδιο ακριβώς και θα ελπίζω». Αυτή η πλήρης ταύτιση συμβαίνει σ' όλες τις χρονικές βαθμίδες, παρόν, παρελθόν, μέλλον, και η έγκλιση που χρησιμοποιείται σ' αυτήν την περίπτωση είναι η ΟΡΙΣΤΙΚΗ: «όσο ζω ελπίζω, όσο ζούσα ελπίζα, όσο θα ζω θα ελπίζω, όσο έζησα έλπισα» = “*dum vivo, spero*”, “*dum vivebam, sperabam*”, “*dum vivebo, sperabo*”, “*dum vixi, speravi*”.
- B. Πρόκειται για τον Ν.Ελληνικό σύνδεσμο «ενώ», ο οποίος αναφέρεται στο παρελθόν, όπως π.χ. στην πρόταση «*ενώ ο στόλος ετοιμαζόταν να αποπλεύσει, ξέσπασε μία καταιγίδα*». Εδώ έχουμε δύο προτάσεις, οι οποίες είναι 'ασύμπτωτες', και το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό τους είναι πως η “dum” χρονική πρόταση παρουσιάζει μία κατάσταση σε εξέλιξη στο παρελθόν με μία διάρκεια χρόνου μεγαλύτερη απ' αυτήν της Κ.Π., και μέσα στην χρονική διάρκεια της Dum χρονικής, συνέβη αυτό που αναφέρει η Κύρια πρόταση. Δηλ. στο πιο πάνω παράδειγμα της Ν.Ελληνικής έχουμε την “dum” χρονική να εκφράζει μία μεγάλη διάρκεια χρόνου, μέσα στο διάστημα της οποίας συνέβη αυτό που λέει η κύρια πρόταση, δηλ. το «ξέσπασμα της καταιγίδας» = *Dum classis se parat ut proficiscatur, tempestas orta est*. Ιδιορρυθμίας της Λατινικής εν προκειμένω είναι το γεγονός ότι ενώ η “dum” χρονική πρόταση αναφέρεται στο παρελθόν, εν τούτοις εκφέρεται πάντοτε με Ενεστώτα Οριστικής.
- Γ. Εδώ ο χρονικός σύνδεσμος “dum” έχει την σημασία του «έως ότου». Αυτό όμως το «έως ότου» έχει δύο τελείως διαφορετικές χρήσεις, που είναι οι εξής:
- Γ.1 αν πω τις εξής προτάσεις «*γυμνάζομαι στην παλαίστρα, έως ότου κουραστώ*», «*θα γυμναστώ στην παλαίστρα, ως ότου θα κουραστώ*», «*γυμνάστηκα στην παλαίστρα, έως ότου κουράστηκα*», τότε αυτό που κάνω είναι ότι θέτω «όρια», το «χρονικό τέρμα» του μέχρι τότε θα «γυμνάζομαι» ή «γυμνάστηκα». Σ' αυτήν την περίπτωση η έγκλιση είναι φυσιολογικά η Οριστική με τους αντίστοιχους χρόνους, δηλ. «*exerceor in palaestra, dum fatigor*», «*exercebor in palaestra, dum fatigabor*», «*exercui in palaestra, dum fatigatus eram*»
- Γ.2 αν όμως πω τις εξής προτάσεις, «*πολεμώ, έως ότου να νικήσω*», «*θα πολεμήσω, έως ότου να νικήσω*», «*πολέμησα, έως ότου να νικούσα*», τώρα τα πράγματα είναι τελείως διαφορετικά με πριν, διότι προηγουμένως με τις χρονικές προτάσεις του «έως» έβαζα το χρονικά όρια του ρήματος της Κύριας, ενώ τώρα με την χρονική πρόταση πάλι του «έως» δείχνω τον «σκοπό» που εξυπηρετεί η κύρια πρόταση, δηλ. το «πολεμώ». Σ' αυτήν την περίπτωση η έγκλιση είναι η Υποτακτική: «*rugno, dum vincam*», «*rugnabo, dum vincam*», «*rugnavi, dum vincerem*»
- Δ. Μια τελευταία χρήση του “dum” ως χρονικού συνδέσμου είναι εκείνη που δηλώνει το Ν.Ελληνικό «φτάνει μόνο να...», όπως στην πρόταση: «*θα πολεμήσουμε, φτάνει μόνο να έρθουν και οι σύμμαχοί μας* = *rugnabimus, dum socii nostri veniant*», και όπως βλέπετε έγκλιση είναι πάντοτε η Υποτακτική.
- ☛ Να σημειώσουμε τέλος ότι στις περιπτώσεις (A), (B) & (Γ) στην θέση του dum μπορεί να εμφανίζονται κάλλιστα και οι χρονικοί σύνδεσμοι donec, quoad, quamdiu, και στην περίπτωση (Δ) ο σύνδεσμος dummodo, και οι εγκλίσεις με τις σημασίες να παραμένουν οι ίδιες.